

Ομάδα Ιστορικής Έρευνας Κορωπίου

Γεώργιος Κόλλιας
Μηχανολόγος-Ηλεκτρολόγος ΕΜΠ

Νικόλαος Λάζαρης
Αντισπράτνης ε.α.

Γεώργιος Ντούνης
Αντιναύαρχος ε.α.

Αθανάσιος Πουλάκης
Ταξίαρχος ε.α.

Δημήτριος Πρόφης
Οικονομικός Σύμβουλος

Η καταστροφή του Κορωπίου από τους Γερμανούς. Η Ελληνική και η Γερμανική δικογραφία*

*Παρουσίαση από τον Αντιναύαρχο ε.α.
του Πολεμικού Ναυτικού Γεώργιο Ντούνη
εκ μέρους της Ομάδος Ιστορικής Έρευνας Κορωπίου*

Γενικά

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΚΟΡΩΠΙΟΥ από τους Γερμανούς τις τελευταίες ημέρες της Κατοχής, τον Οκτώβριο του 1944, ήταν για το ίδιο τότε χωριό, το πιο συνταρακτικό και τραγικό γεγονός της ιστορίας του, αλλά και ένα από τα πιο θλιβερά γεγονότα για την ευρύτερη περιοχή των Μεσογείων, από συστάσεως του νεοελληνικού κράτους.

Τα γερμανικά αντίποινα με τις δεκάδες ανθρώπινα θύματα και τα εκατοντάδες κατεστραμμένα κίρια διατηρήθηκαν έντονα στη συλλογική μνήμη των κατοίκων του Κορωπίου και ο πόνος βουβός μέχρι τις ημέρες μας αρχίζει πλέον να αργοσβίνει με την σταδιακή αποχώρηση από τη ζωή των ανθρώπων που τα βίωσαν. Δεν σταματούν όμως, οι διηγήσεις και ο απόηχος, σαν αποθαλασσία στους μεταγενέστερους¹.

* [Σ-08 06-10-2018 13.00 / E-38]

1. Η καταστροφή του Κορωπίου, όπως και όλων των άλλων μαρτυρικών πόλεων και χωριών, έχει καταγραφεί διαχρονικά σε επίσημα κείμενα. Βλέπε Έκθεση Υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας/Διεύθυνση Συντονισμού: «Καταστροφείσαι πόλεις και χωριά συνεπεία του πολέμου 1940-1945», σελ. 7, έργο Κων/νου Α. Δοξιάδη «Αι θυσίαι της Ελλάδος στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο» (Παρ. 57 Γενικός Χάρτης Καταστροφών), Έκδοση 1946. Ιστορική του έκθεση, την οποία είχε συντάξει ως διευθυντής του Υπουργείου Ανοικοδόμησης το 1946 και έργο Μανώλη Γλέζου: «Η Μαύρη Βίβλος της Κατοχής», Αθήνα 2012 (συντάχθηκε από ειδική επιστημονική επιτροπή, υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων).

Για όλους τους Κορωπιώτες τα γεγονότα και οι δράστες ήταν δεδομένα και είχαν εκδοθεί σχετικά πονήματα με μαρτυρίες ήδη από τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες. Η πάροδος πολλών ετών, η αδράνεια για την αναζήτηση των εγκληματιών, η μη διατήρηση και καταγραφή λεπτομερών ιστορικών στοιχείων, η αβεβαιότητα και η άγνοια για την ύπαρξη σκοτωμένων Γερμανών και η παρερμηνεία όσων πληροφοριών βρέθηκαν για τα αίτια των παραπάνω εγκλημάτων, οδήγησε τα τελευταία χρόνια στη διαμόρφωση απόψεων και θέσεων οι οποίες απέχουν από τα πραγματικά γεγονότα της καταστροφής.

Εμφανίστηκε μία άλλη «αναθεωρητική» άποψη η οποία χωρίς απτές αποδείξεις, παρουσιάζει τα εγκλήματα στο Κορωπί ως αποτέλεσμα εμφυλιοπολεμικής διένεξης μεταξύ ανταρτών του ΕΛΑΣ και «εθνικιστών» Ελλήνων, υπό την καθοδήγηση του στρατηγού Σπηλιωτόπουλου, διοικητού της Στρατιωτικής Διοίκησης Αθηνών (ΣΔΑ), διορισμένου από την κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας του Γεωργίου Παπανδρέου, με στόχο «*την σύλληψη ή εκτέλεση μελών ΕΑΜ, ΕΛΑΣ, ΚΚΕ και την τρομοκρατία των κατοίκων*»².

Η καινοφανής αυτή άποψη περί της ταυτότητας των δραστών, ώθησε στη συγκρότηση μίας πενταμελούς Ομάδας Ιστορικής Έρευνας (ΟΙΕ) Κορωπίου, προκειμένου να διεξαχθεί η εκ βάθρων αρχειακή έρευνα και να αναδειχθεί με την καλύτερη κατά το δυνατόν επιστημονική προσέγγιση, η ιστορική αλήθεια. Με αντικειμενικότητα και χωρίς προκαταλήψεις, συγκεντρώθηκαν όλες οι πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές για την καταστροφή του Κορωπίου και τα μέχρι τότε πορίσματα της έρευνας, (η οποία συνεχίζεται) παρουσιάστηκαν από την ανωτέρω Ομάδα σε ημερίδα του Δήμου Κρωπίας τον Οκτώβριο του 2017³.

Στο πλαίσιο αυτό, έγινε συλλογή πληροφοριακών στοιχείων, κυρίως από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και το Υπουργείο Εξωτερικών και εντοπίστηκε η ύπαρξη ελληνικής δικογραφίας του Ελληνικού Εθνικού Γραφείου Εγκλημάτων Πολέμου (ΕΕΓΕΠ), η οποία μέσω της σχετικής αρχειακής αλληλογραφίας αποκάλυψε την

2. Η άποψη αυτή φαίνεται στα έργα Θωμά Πρόφη: «*Η Τραγωδία του Κορωπίου (8-9 Οκτωβρίου 1944), οι Μύθοι, οι Πλαστογράφοι και η Αλήθεια*», 2006 και των Μ.Π. Λυμπεράτου - Θ.Σ. Πρόφη: «*Ο ΕΝΟΠΛΟΣ ΔΟΣΙΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η “ΑΝΑΙΜΑΚΤΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ”*». *Τα γεγονότα του Κορωπίου 9/10/1944*», Εκδόσεις Ταξιδευτής, Αθήνα 2019, σελ. 206, 297 και 281. Η εν λόγω άποψη κρίνεται ως εσφαλμένη, διότι στηρίζεται σε έρευνα η οποία δεν εντόπισε ούτε τους σκοτωμένους Γερμανούς της 8/10/1944, ούτε τις δικογραφίες με τα ονόματα των Γερμανών εγκληματιών πολέμου της 9/10/1944. Με τον αυθαίρετο συλλογισμό ότι στην περιοχή δεν υπήρχαν Γερμανοί και επομένως δεν συνέτρεχε λόγος αντιποίνων, καταλήγει σε λανθασμένα συμπεράσματα, στην μονόπλευρη προσπάθεια σύνδεσης της καταστροφής του Κορωπίου με κατοκικά «εμφυλιοπολεμικά» γεγονότα που συνέπεσε να συμβαίνουν την ίδια χρονική περίοδο. Ως εκ τούτου, προκύπτουν σοβαρά κενά στην επιστημονική τεκμηρίωση αυτής της άποψης.

3. Βλέπε επετειακή έκδοση Δήμου Κρωπίας «*Η καταστροφή του Κορωπίου στην Κατοχή*». Πρακτικά Ημερίδας 2017. Διατίθεται δωρεάν από τον Δήμο Κρωπίας.

ύπαρξη –στα κρατικά αρχεία του κρατιδίου του Μονάχου– και της αντίστοιχης γερμανικής δικογραφίας που αφορά στη δίωξη μεταπολεμικά από τις γερμανικές πλέον δικαστικές αρχές των υπευθύνων για τα αντίποινα σε αμάχους στο Κορωπί. Η ελληνική και η γερμανική δικογραφία για το ναζιστικό έγκλημα στο Κορωπί στις 9 Οκτωβρίου 1944, αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας εισήγησης.

Το Ιστορικό πλαίσιο και τα γεγονότα της 8ης και 9ης Οκτωβρίου 1944 στο Κορωπί

Την 8η Οκτωβρίου 1944, μικρό τμήμα Γερμανών, προερχόμενο από Σταθμό Παρατήρησης και Ασυρμάτου στην ανατολική πλευρά του Υμηπτού, αποχωρούσε με όχημα από την περιοχή.

Αντάρτες του ΕΛΑΣ που παρακολουθούσαν τις κινήσεις των Γερμανών, είχαν στήσει ενέδρα λίγο πριν την έξοδο του Κορωπίου προς Αθήνα και επιτέθηκαν εναντίον τους, καταφέροντας να φονεύσουν πέντε εξ' αυτών⁴. Οι Γερμανοί ανταπέδωσαν τα πυρά και προφανώς ζήτησαν ενισχύσεις⁵.

Την επόμενη ημέρα, 9 Οκτωβρίου 1944, πολύ νωρίς το πρωί, κατέφθασε στην περιοχή δύναμη καταστολής των Γερμανών και προέβη σε αντίποινα, με αποτέλεσμα να δολοφονήσουν εν ψυχρώ 45 αθώους κατοίκους του Κορωπίου και να καταστρέψουν με εμπρησμό 460 περίπου κατοικίες και καταστήματα. Προηγουμένως, διερχόμενοι οι Γερμανοί από την Παιανία, δολοφόνησαν εν κινήσει δύο νέους, που συνάντησαν στην πορεία τους. Επρόκειτο για καθαρή περίπτωση αντιποίνων, όπως συνέβη σε δεκάδες μαρτυρικούς τόπους της πατρίδας μας κατά τη διάρκεια της γερμανικής Κατοχής⁶.

4. Βλέπε Ιστορική Έκδοση ΚΕ/ΚΚΕ «Έπεσαν για την ζωή», Τόμος 5, Αθήνα 2004, σελ. 244. Αναφέρεται στο Ολοκαύτωμα του Κορωπίου: «Στις 8 Οκτώβρη 1944, τμήμα του ΕΛΑΣ Αττικής χτύπησε γερμανική φάλαγγα που υποχωρούσε προς την Αθήνα στην τοποθεσία “Φούσα” περιοχής Κορωπίου Αττικής. Την επομένη τμήματα γερμανικών Ες Ες επεδράμαν από την Αθήνα στο Κορωπί και ρίχτηκαν με θηριώδη μίσος κατά των κατοίκων του Κορωπίου...»

5. Ανευρέθηκαν κατόπιν έρευνας στα αρχεία της γερμανικής υπηρεσίας στρατιωτικών νεκροταφείων (Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V.), τα ονόματα πέντε (5) Γερμανών στρατιωτικών, οι οποίοι κατά τη διάρκεια της συμπλοκής τους με το τμήμα του ΕΛΑΣ, σκοτώθηκαν στις 8 Οκτωβρίου 1944, στο Κορωπί. Αρχικά ετάφησαν σε νεκροταφείο της Κοκκινιάς και σήμερα είναι θαμμένοι στο γερμανικό στρατιωτικό νεκροταφείο του Διονύσου, όπως αναφέρουν τα επίσημα δελτία θανάτου τους. Διασαυρώθηκε και επιβεβαιώθηκε ο θάνατός τους στο Κορωπί στις 8 Οκτωβρίου 1944, από την γερμανική Υπηρεσία Στρατιωτικών Αρχείων Βερολίνου (Bundesarchiv, Eichborndamn Berlin). Πλήρη στοιχεία τους έχουν διατεθεί στον Δήμο Κρωπίας. Αυτό το γεγονός σαφώς αποτέλεσε λόγο εφαρμογής αντιποίνων εκ μέρους των Γερμανών στο Κορωπί, τα οποία δυστυχώς ακολούθησαν, με τα γνωστά αποτελέσματα.

6. Βλέπε Αρχείο ΓΕΣ/ΔΙΣ φ. 918/Δ/1ΠΓ, Αστυνομικό Τμήμα Κορωπίου σήμα αριθ. 4/12/11 από 9/1/1946, όπου αναφέρεται το γεγονός, μετά την απελευθέρωση στα πλαίσια συγκεντρώσεως πληροφοριακών στοιχείων για τα εγκλήματα πολέμου.

Το Ελληνικό Εθνικό Γραφείο Εγκλημάτων Πολέμου (ΕΕΓΕΠ)

Η εγκληματική πράξη των ναζιστικών δυνάμεων στο Κορωπί καταγράφη και εξετάσθηκε μετά την απελευθέρωση, από το ΕΕΓΕΠ, το οποίο συστάθηκε με τον Αναγκαστικό Νόμο 384 της 8/6/1945 με σκοπό την εξακρίβωση εγκλημάτων πολέμου, που είχαν διαπραχθεί κατά τη διάρκεια του Β' Π.Π.⁷

Το Γραφείο τελούσε υπό την εποπεία του Υπουργού Δικαιοσύνης και τέθηκε από συγκροτήσεώς του το 1945, υπό την διεύθυνση του αντιεισαγγελέα Δημητρίου Κουσιόπουλου, ενώ από το 1952 μέχρι και την κατάργησή του, τη διεύθυνση ανέλαβε ο μετέπειτα αντιεισαγγελέας Ανδρέας Τούσης. Η υπηρεσία ήταν οργανωμένη σε κεντρική υπηρεσία και τοπικές σε κάθε πρωτοδικείο της χώρας.

Ο Αναγκαστικός Νόμος 384 τροποποιήθηκε με τη Συντακτική Πράξη 73 της 8/10/1945, η οποία εξειδίκευε την έννοια του εγκλήματος πολέμου και όριζε την τιμωρία των ενόχων κατά περίπτωση. Η συντακτική πράξη προέβλεπε τη σύσταση στην Αθήνα Ειδικού Στρατοδικείου και όριζε τη διαδικασία, που θα ακολουθούσε το ΕΕΓΕΠ ως ακολούθως⁸:

«Ο Διευθυντής του ΕΕΓΕΠ όταν ελάμβανε γνώση, καθ' οιονδήποτε τρόπο, τέλεσης πράξης που μπορούσε να ενταχθεί σε σχετικές διατάξεις του νόμου, είχε την υποχρέωση να παραγγείλει στα αρμόδια όργανα τη διεξαγωγή σχετικής ανάκρισης, η οποία μπορούσε να περατωθεί και χωρίς απολογία του ανακρινόμενου. Μετά την περάτωση της ανάκρισης η δικογραφία μεταβιβαζόταν στον ανωτέρω Διευθυντή, ο οποίος συγκαλούσε Τριμελές Συμβούλιο, απαρτιζόμενο από τον ίδιο ως πρόεδρο και δύο τακτικούς δικαστές. Το Συμβούλιο αυτό αποφάσιζε εάν η υπόθεση θα προωθηθεί σε δίκη, ή εάν ο υπό κατηγορία θα απαλλαγεί και εάν όχι, θα προφυλακισθεί ή μη».

Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του, το ΕΕΓΕΠ κατόρθωσε να στοιχειοθετήσει κατηγορίες και να ασκήσει δίωξεις για περισσότερους από 800 Γερμανούς στρατιωτικούς. Τελικά όμως, μετά από διαπραγματεύσεις της γερμανικής με την ελληνική κυβέρνηση η δίωξη των εγκληματιών πολέμου ανεστάλη με τον Νόμο 3933 της 18/2/1959 και αυτοδικαίως έπαψε κάθε δίωξη Γερμανών υπηκόων, καταργήθηκαν

7. Δέσποινα Κωνσταντινάκου, «Πολεμικές οφειλές και εγκληματίες πολέμου στην Ελλάδα», Αλεξάνδρεια 2015, σ. 352-353.

8. Βλέπε έργο Σπύρου Γασπαρινάτου: «Οι ελληνικές κατοχικές κυβερνήσεις και δίκες κατοχικών δωσίλογων και εγκληματιών πολέμου». Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Αθήνα 2015, σ. 385. Όλες οι παραπάνω διαδικασίες ακολουθήθηκαν και για την περίπτωση του Κορωπίου. Οι ένορκες καταθέσεις, όπως φαίνεται από τα αντίστοιχα έγγραφα τα οποία περιέχονται στη γερμανική δικογραφία, ελήφθησαν από ανακριτές του Πρωτοδικείου Αθηνών και από τα Ειρηνοδικεία του τόπου διαμονής των μαρτύρων. Αυτές οι καταθέσεις έχουν ληφθεί το 1945, 1946 και το 1957.

τα δικωκτικά έγγραφα, που είχαν εκδοθεί και ορίσθηκε όπως τα αντίγραφα των δικογραφιών αποσταλούν στις γερμανικές αρχές. Την 3/11/1959 με το ΝΔ 4016 καταργήθηκε και το ΕΕΓΕΠ, οι αρμοδιότητες του οποίου μεταβιβάσθηκαν στον Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών⁹.

Γενικά, η παραπομπή των δικογραφιών από τις ελληνικές αρχές στη γερμανική δικαιοσύνη, που συμφωνήθηκε σε κυβερνητικό επίπεδο μεταξύ Αθήνας και Βόννης και περιείχε οικονομικά ανταλλάγματα για την ελληνική πλευρά (Δάνειο 200 εκατομμυρίων μάρκων και γερμανικές επενδύσεις στην Ελλάδα για δημιουργία δημοσίων υποδομών), «έκλεισε» το ζήτημα των εγκλημάτων πολέμου και παρά τις όποιες δικαστικές ενέργειες από γερμανικές αρχές στα επόμενα χρόνια κανένας Γερμανός εγκληματίας πολέμου δεν καταδικάστηκε.

Για την υπόθεση του Κορωπίου το ΕΕΓΕΠ, συνέταξε τη σχετική δικογραφία και στο πλαίσιο της διαδικασίας που περιγράφεται παραπάνω, την παρέπεμψε τον Ιούνιο του 1956 στις γερμανικές δικαστικές αρχές για περαιτέρω ενέργειες εκδίκασης και τιμωρίας των δραστών-κατηγορουμένων, οι οποίοι βρίσκονταν πλέον στη γερμανική επικράτεια.

Η έρευνα αρχείων για την ελληνική δικογραφία

Πριν αναφερθούμε λεπτομερώς στις δύο δικογραφίες, ελληνική και γερμανική, που αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας εργασίας, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η αναζήτησή τους ξεκίνησε όταν εντοπίστηκαν στοιχεία της ελληνικής δικογραφίας μετά από ενδελεχή έρευνα στα Γενικά Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ).

Συγκεκριμένα στον φάκελο των ΓΑΚ με τίτλο «Βιβλίο Μηνύσεων Εγκλημάτων Πολέμου», υπό μορφή πρωτοκόλλου παρατίθενται πίνακες με στοιχεία δικογραφιών για εγκλήματα πολέμου από Γερμανούς, Ιταλούς, Βούλγαρους και Αλβανούς¹⁰.

Στους πίνακες αυτούς μεταξύ άλλων περιλαμβάνεται και η εγγραφή της δικογραφίας με αριθμό 302/1945, που αναφέρεται στο κάψιμο του Κορωπίου. Φέρει τα ακόλουθα στοιχεία: «*Αποστέλλουσα Αρχή το ΓΕΣ, ημερομηνία λήψεως της δικογραφίας 1/8/1945, υπεύθυνος για τους εμπρησμούς και φόνους στο Κορωπί τον Οκτώβριο του 1944, ο Γερμανός Υπαξιωματικός Βίλλυ Τρόπς. Αποστέλλεται στις 9/2/1946 σε ανακριπή, του οποίου το όνομα δεν φαίνεται ευκρινώς*»¹¹.

9. Γιώργος Χαρωνίτης, ΑΒΕ 805: Νομαρχεία Βοιωτίας, «*Εγκληματίες Πολέμου*», Διεθνές Πρότυπο Αρχειακής Περιγραφής (Γενικό), 2η έκδοση, Ιανουάριος 2011.

10. Γενικά Αρχεία του Κράτους, «*Βιβλίο Μηνύσεων Εγκλημάτων Πολέμου*».

11. Σύμφωνα με τα στοιχεία που ευρέθησαν από την αρχειακή έρευνα, είχαν δοθεί εντολές στο ΓΕΣ να υποστηρίξει το έργο του ΕΕΓΕΠ σε όλη την ελληνική επικράτεια σχετικά με τα εγκλήματα πολέμου. Εκτιμάται ότι αυτό έγινε προς ταχύτερη διεκπεραίωση των ενεργειών του ΕΕΓΕΠ. Άλλωστε

Στη συνέχεια μετά από περαιτέρω έρευνα των αρχείων του Ιστορικού και Διπλωματικού Αρχείου του Υπουργείου Εξωτερικών, εντοπίστηκε φάκελος με στοιχεία 1956/ΚΥ/Φ.33/3, που περιέχει την έκθεση του αείμνηστου αντιστασιακού του Αρείου Πάγου Ανδρέα Τούση, με όλα τα κατηγορητήρια.

Στην εν λόγω έκθεση με θέμα: «Περί Παραδόσεως Φακέλων Αφορώντων Γερμανούς Εγκληματίες Πολέμου», περιλαμβάνονται περιληπτικά στοιχεία των δικογραφιών, που υποβλήθηκαν στα Υπουργεία Δικαιοσύνης και Εξωτερικών και στη συνέχεια απεστάλησαν στις αρμόδιες γερμανικές δικαστικές αρχές. Στην έκθεση, μεταξύ άλλων, γίνεται αναφορά στον φάκελο 31, με την αντίστοιχη δικογραφία υπ' αριθμ. 302/1945¹².

Συγκεκριμένα, αναφέρονται τα ακόλουθα στοιχεία για τα ναζιστικά εγκλήματα στο Κορωπί και στο Πικέρμι:

α. Υπεύθυνοι:

Αξιωματικός Hubert Becker
Υπολοχαγός Max Löwe
Υπολοχαγός Fritz Schredmann
Υπαξιωματικός Erich Sauer
Υπαξιωματικός Willi Trops

β. Χρόνος τελέσεως: 1944

γ. Τόπος τελέσεως: Κορωπί Αττικής

δ. Αδικήματα: Κατηγορούνται δια την εν Κορωπίω εκτέλεσιν 42 Ελλήνων πολιτών την 9 Οκτωβρίου 1944 και πυρπόλησιν 300 οικημάτων. Ωσαύτως κατηγορούνται δια τον απαγχονισμό 54 Ελλήνων πολιτών άνευ δίκης εις Πικέρμι Αττικής.

Η Γερμανική Δικογραφία

Μετά το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών και αφού διαπιστώθηκε, ότι οι δικογραφίες του ΕΕΓΕΠ για εγκλήματα πολέμου παραπέμφθηκαν στη γερμανική δικαιοσύνη, η έρευνα επεκτάθηκε εκτός συνόρων, στα γερμανικά Ομοσπονδιακά Στρατιωτικά Αρχεία του Ludwigsburg, και στα δικαστικά αρχεία του κρατιδίου Μονάχου. Εκεί εντοπίστηκε και παρελήφθη η γερμανική δικογραφία, με στοιχεία 117Js 8-12/68, που επεκτείνεται σε ένα σύνολο πλέον των 160 σελίδων¹³.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της εν λόγω δικογραφίας, η όλη διερευνητική διαδικασία βασίσθηκε στα στοιχεία της ελληνικής δικογραφίας και εστιάσθηκε στους Hubert

εκ του σχετικού Αναγκαστικού Νόμου 384 (ΦΕΚ Α' 145/1945), προβλεπόταν η πλαισίωση του ΕΕΓΕΠ με αξιωματικούς επιτελείς του ΓΕΣ.

12. Αρχείο ΥΠΕΞ 1956/ΚΥ/Φ.33/3 «Γερμανοί Εγκληματίες Πολέμου», δικογραφία α/α 302, σ. 50.

13. Staatsarchiv München Staatsanwaltschaften 22500. Δικογραφία: Aktenzeichen: 117 Js 8-12/68.

Becker, Erich Sauer, Fritz Schredmann, Willi Troops και Max Löwe. Ιδιαίτερα, όπως διαπιστώνεται, ελήφθησαν υπόψη οι μέσω ελληνικών αρχών των ετών 1945 -1946, οκτώ (8) ένορκες καταθέσεις Ελλήνων μαρτύρων, καθώς και μια αναφορά του Αντι-συνταγματάρχη Νικολάου Τσίπουρα, που υπηρετούσε στο ΕΕΓΕΠ. Η δικογραφία αναφέρεται σε τέσσερα εγκλήματα, ήτοι:

- Στο κάψιμο του Κορωπίου και την εκτέλεση 45 κατοίκων την 9η Οκτωβρίου 1944.
- Στον απαγχονισμό 54 Ελλήνων στο Πικέρμι την 21η Ιουλίου 1944.
- Στον φόνο Ελλήνων και στην καταστροφή οικημάτων στο Πυριτιδοποιείο του Αιγάλεω την 19η Σεπτεμβρίου 1944.
- Και στον φόνο του Ανδρέα Κ. Μαγγανά κατοίκου Σπάτων, που εκτελέστηκε στην οικία του από άγνωστο Γερμανό στρατιώτη την 26η Σεπτεμβρίου 1942.

Συγκεκριμένα για την περίπτωση του Κορωπίου, η γερμανική δικογραφία αναφέρει:

«Σύμφωνα με τις καταθέσεις των μαρτύρων Μίχα Λέανδρου, Μελισσαρόπουλου Κων/νου και Λεγά Ανδρονίκης, καθώς και με την αναφορά του μάρτυρα Αντισυνταγματάρχη Ν. Τσίπουρα, εκτελέστηκαν στις 9.10.1944 στο χωριό Κορωπί 42 Έλληνες άντρες και γυναίκες. Η αφορμή για αυτή την μαζική εκτέλεση θεωρείται πως οφείλεται σε μια επίθεση ανταρτών εναντίον ενός γερμανικού στρατιωτικού οχήματος, σε απόσταση περίπου 3 χιλιομέτρων από το χωριό. Την πράξη φέρεται να διέπραξαν γερμανικές μονάδες, που είχαν τότε την βάση τους στην Φιλοθέη. Σε αυτές τις μονάδες φαίνεται να υπηρετούσαν οι Υπαξιωματικοί Willi Troops και Erich Sauer. Ο διοικητής της μονάδας, επίσης φαίνεται να ήταν ένας Γερμανός Υπολοχαγός ονόματι Fritz Schredmann, Schremer ή Schreckmann».

Κάτι ανάλογο αναφέρεται για το Πικέρμι και για το Πυριτιδοποιείο στο Αιγάλεω.

Στη συνέχεια η δικογραφία αναφέρει ότι οι έρευνες που έγιναν στο στρατιωτικό αρχείο για τον εντοπισμό των σχετικών διαταγών αλλά και για την ανεύρεση των κατηγορουμένων δεν απέδωσαν διότι:

«Το αρχείο του 68ου Σώματος Στρατού (ΣΣ), που ήταν υπεύθυνο για την περιοχή, περιέχει στοιχεία μέχρι την 30-6-1944.

Τα πολεμικά ημερολόγια της Ομάδος Στρατιάς Ε, της οποίας αποτελούσε εκείνη την περίοδο υφιστάμενη Διοίκηση το 68 ΣΣ, υπάρχουν μερικώς συμπληρωμένα για την περίοδο Ιουλίου-Οκτωβρίου 1944¹⁴.

14. Handakten zu der Strafsache (Ποινική Υπόθεση) Js 8-12/68, σελ. 75.

Και στα εν λόγω έγγραφα, ουδεμία ένδειξη περιλαμβάνεται, για τα γεγονότα που έλαβαν χώρα στο Κορωπί, στο Πικέρι και στο Αιγάλεω».

Καταλήγει η Εισαγγελική Αρχή του Μονάχου:

«Ως εκ τούτου δεν μπορεί να διευκρινιστεί περαιτέρω, σε ποιές μονάδες ανήκαν οι κατηγορούμενοι των αξιόποινων πράξεων. Περαιτέρω έρευνες είναι λοιπόν μάταιες, διότι την περίοδο εκκένωσης της Ελλάδας, που ξεκίνησε τον Αύγουστο του 1944, σχεδόν όλες οι γερμανικές μονάδες βρίσκονταν εν κινήσει στον ελληνικό χώρο. Επέστρεφαν από τα νησιά και την νότια Ελλάδα μέσω της Απικής στον Βαλκανικό χώρο. Αυτό σημαίνει πως από την Απική πέρασαν μονάδες του 68ου Σ.Σ., του 10ου Σώματος Αεροπορίας, της 11ης Αεροπορικής Μεραρχίας, της 41 Φρουριακής Μεραρχίας και της 117 Μεραρχίας Καταδρομών. Καθώς δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία των δρομολογίων και του χρόνου κινήσεων, δεν μπορούν να εντοπισθούν με ακρίβεια ποιές μονάδες κινήθηκαν στις περιοχές αυτές. Επομένως δεν υπάρχουν άλλες δυνατότητες εύρεσης των κατηγορουμένων, των οποίων τα επίθετα έχουν αποδοθεί ανακριβώς στα ελληνικά έγγραφα.

Ομοίως, δεν είναι δυνατόν πλέον να διευκρινισθεί ποιές μονάδες και με ποιά διαταγή ενήργησαν τις παραπάνω περιγραφείσες αξιόποινες πράξεις. Είναι τεχνικά αδύνατον (υπό αυτές τις συνθήκες) να προσδιορισθούν τα πρώην μέλη ενός ολόκληρου στρατού»¹⁵.

Ειδικότερα στην περίπτωση του Κορωπίου για τη σύνταξη του κατηγορητηρίου, η γερμανική εισαγγελική αρχή, έλαβε υπ' όψιν τις ένορκες καταθέσεις Ελλήνων μαρτύρων, οι οποίοι μνημονεύουν συγκεκριμένα ονόματα κατηγορουμένων. Δεν γνωρίζουμε αν υπήρχαν και άλλες καταθέσεις μαρτύρων από το Κορωπί, δεδομένου ότι δεν ανευρέθη μέχρι σήμερα η πλήρης ελληνική δικογραφία, για την οποία συνεχίζεται η έρευνα, παρά τις ανεπίσημες πληροφορίες, ότι οι δικογραφίες του ΕΕΓΕΠ πιθανόν να πολτοποιήθηκαν τη δεκαετία του '70.

Οι μάρτυρες αναφέρονται στους κατηγορούμενους Γερμανούς και τους κατονομάζουν με μία χαρακτηριστική άνεση και βεβαιότητα, όπως συμβαίνει στους συντοπίτες μίας μικρής κοινωνίας, που κάθε γεγονός δεν περνάει απαρατήρητο.

Ο μάρτυρας Κωνσταντίνος Μελισσαρόπουλος αναφέρει ότι *«είναι τοις πάση γνωστό ότι η καταστροφή του Κορωπίου εγένετο από την εν Φιλοθέη σταθμεύουσα μονάδα, η οποία την 12 Οκτωβρίου απείλησε ότι θα υποστεί και η Φιλοθέη την αυτή τύχη αν δεν υποσταλούν αμέσως οι ελληνικές σημαίες, αι οποίαι υψώθησαν επί τη αναγγελία της αποχωρήσεως των Γερμανών εξ Αθηνών».*

15. Handakten zu der Strafsache (Ποινική Υπόθεση) Js 8-12/68, σελ. 76.

Ο μάρτυρας Μίκας Λέανδρος ανέφερε ότι ο επικεφαλής του τμήματος που πυρπόλησε το Κορωπί ήταν ο Γερμανός Fritz Schredmann της μονάδος «Stützpunkt b», αρμόδιας για ανεφοδιασμό των νήσων και ο αρχαιότερος υπαξιωματικός ήταν ο Έρικ Ζάουερ. Αμφότεροι ήταν εγκατεστημένοι στη Φιλοθέη και αποχώρησαν τη μεσημβρία της 12/10/1944. Επίσης, αναφέρει ότι τα εγκλήματα στο Κορωπί διεπράχθησαν λόγω του φόνου ενός υπαξιωματικού ονόματι Γκέχαν, ο οποίος είχε μεταβεί στο Κορωπί για υπηρεσία.

Η μάρτυρας Ανδρονίκη Λεγά αντελήφθη ότι ο υπολοχαγός Fritz Schredmann, που διέμενε σε γειτονικό σπίτι από το δικό της, απουσίαζε όλη την ημέρα και όταν γύρισε με τους άνδρες του ήταν ματωμένοι. Εν τω μεταξύ αναφέρει, ότι την προηγούμενη της απουσίας του Γερμανού είχαν πληροφορηθεί για τον φόνο ενός υπαξιωματικού στο Κορωπί.

Πράγματι φαίνεται εντός της δικογραφίας, ότι η γερμανική εισαγγελική αρχή αναζήτησε τις ταυτότητες των μονάδων που έδρευαν στην περιοχή. Τελικά, οι Γερμανικές Δικαστικές Αρχές, αποφαίνονται ότι δεν μπορούν μέσα στην πληθώρα των μονάδων και στις πολλές μετακινήσεις που συνέβαιναν στην Αττική τις τελευταίες ημέρες, να ταυτοποιήσουν μονάδες και άτομα.

Κατά τις συνομιλίες, που είχε ο Α. Τούσης με τους εκπροσώπους του Υπουργείου Εξωτερικών της ΟΔΓ, οι τελευταίοι δήλωσαν ότι τα γερμανικά δικαστήρια αντιμετώπιζαν σοβαρές δυσκολίες, που αφορούσαν αφενός την επεξεργασία των δικογραφιών, αφετέρου ο εντοπισμός των κατηγορουμένων ήταν, όπως υποστήριζαν οι Γερμανοί, σχεδόν αδύνατος, αφού ο τόπος διαμονής των κατηγορουμένων ήταν σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις άγνωστος.

Κατά τις ελληνογερμανικές συνομιλίες αργότερα το πρώτο εξάμηνο του 1960, οι Γερμανοί συνέχιζαν να προβάλλουν τα ίδια επιχειρήματα σχετικά με τον εντοπισμό των κατηγορουμένων, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να στηρίξουν την άσκηση δίωξης, καθόσον πολλοί δεν ευρίσκοντο εν ζωή, αγνοούντο ή ζούσαν σε χώρες εκτός ΟΔΓ, αφού, όπως υποστήριζαν, η μυστική αστυνομία του γερμανικού στρατού στην Ελλάδα αποτελείτο κυρίως από Αυστριακούς.

Οι ανωτέρω ισχυρισμοί των Γερμανών θα μπορούσαν να είναι αληθοφανείς, αν δεν αφορούσαν και στην περίπτωση του Πληρεξούσιου του Ράιχ στην Ελλάδα Günther Altenburg, η δίωξη του οποίου ανεστάλη τον Μάρτιο του 1958 από την Εισαγγελία του Κόμπλεντς με την αιτιολογία αγνώστου διαμονής. Την ίδια περίοδο ο ανωτέρω, ήταν διευθυντής του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας¹⁶.

16. Δέσποινα Γεωργία Κωνσταντινάκου, «Πολεμικές οφειλές και εγκληματίες πολέμου στην Ελλάδα», Αλεξάνδρεια 2015, σ. 481.

Σχετικά με τα λάθη στη γραφή των γερμανικών ονομάτων, τα οποία επίσης επικαλείτο η γερμανική πλευρά, η Δέσποινα Κωνσταντινάκου στο βιβλίο της «Πολεμικές οφειλές και εγκληματίες πολέμου στην Ελλάδα» αναφέρει:

«Αυτές οι παραλείψεις και τα λάθη (σχετικά με τα στοιχεία των εγκληματιών πολέμου) αποτέλεσαν ένα “καλοδεχούμενο άλλοθι” για τις κυβερνήσεις κυρίως της Γερμανίας, αλλά και της Ιταλίας όταν αργότερα κλήθηκαν να διαχειριστούν οι ίδιες την τιμωρία των υπηκόων τους που κατηγορούνταν ως εγκληματίες»¹⁷.

Επίσης ο Γασπαρινάτος αναφέρει ότι:

«... Στη σχετική πρόσκληση των γερμανικών Υπηρεσιών, οι ελληνικές αρμόδιες Υπηρεσίες απέστειλαν ένα μεγάλο αριθμό φακέλων.

Το αποτέλεσμα ήταν ότι, με την εξαίρεση μερικών υποθέσεων που εκδικάστηκαν προηγουμένως στις δίκες της Νυρεμβέργης, για τις υπόλοιπες υποθέσεις οι Γερμανοί δεν παρέπεμψαν ούτε μία εξ αυτών σε ακροατήριο, αλλά απάλλαξαν όλους τους φερόμενους από τις ελληνικές Αρχές ως εγκληματίες πολέμου. Η μόνιμη αιτιολογία απαλλαγής είχε δήθεν διπλή “θεμελίωση”. Αφενός, ότι ο εκτελεστής της φερόμενης ως εγκληματικής πράξης υπάκουε σε διαταγή των ανωτέρων του. Αφετέρου ότι οι εν λόγω πράξεις εγένοντο ομαδικά, ώστε να μην είναι δυνατόν να εντοπιστεί η ατομική πράξη και ευθύνη του κατηγορουμένου. Και, τέλος, λόγω εν τω μεταξύ θανάτου του φερομένου ως εγκληματία πολέμου ή λόγω καταδίκης του στο δικαστήριο της Νυρεμβέργης ή άλλης χώρας...»¹⁸

Εξάλλου και ο Στράτος Δορδανάς στο βιβλίο του «Το αίμα των αθώων» επισημαίνει ότι:

«Οι Γερμανικές Εισαγγελικές Αρχές, με μεγάλη ευκολία έκλειναν υποθέσεις με επαρκή στοιχεία, σύμφωνα με τα οποία οι κατηγορούμενοι θα μπορούσαν να προσαχθούν ενώπιον της δικαιοσύνης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μη φτάσει καμία υπόθεση ενώπιον δικαστηρίου της Δυτικής Γερμανίας. Επομένως κανένας Γερμανός που είχε λάβει μέρος την περίοδο της Κατοχής σε επιχειρήσεις αντιποίνων εναντίον του αμάχου πληθυσμού στην ελληνική Μακεδονία σε εκτελέσεις ομήρων κ.λπ. δεν δικάστηκε μεταπολεμικά στη Γερμανία»¹⁹.

Τελικά και η έρευνα για την υπόθεση του Κορωπίου, παύει το 1970 και η δικογραφία τίθεται στο αρχείο.

17. Ό.π., σ. 356.

18. Σπύρος Γασπαρινάτος: «Οι ελληνικές κατοχικές κυβερνήσεις και δίκες κατοχικών δωσίλογων και εγκληματιών πολέμου». Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Αθήνα 2015, σ. 390.

19. Στράτος Ν. Δορδανάς, «Το αίμα των αθώων», Βιβλιοπωλείο της Εστίας 2007, σ. 569.

Διαπιστώσεις-Συμπεράσματα

Η επί 14 έτη έρευνα των γερμανικών δικαστικών αρχών, ανεξάρτητα του καταληκτικού αποτελέσματος, αποδεικνύει ότι οι Γερμανοί είχαν αποδεχθεί το γεγονός στο Κορωπί ως έγκλημα πολέμου, δεδομένων των στοιχείων της αντιστοίχου ελληνικής δικογραφίας. Στη δική τους δικογραφία, οι Γερμανοί εστιάζουν στις συγκεκριμένες μαρτυρίες από τη Φιλοθέη, που αναφέρονται ονομαστικά στους Γερμανούς στρατιωτικούς.

Μελετώντας τη γερμανική δικογραφία, δυνάμεθα να εξάγουμε στοιχεία και για την ελληνική, δεδομένου ότι η τελευταία δεν εντοπίσθηκε, παρά τις προσπάθειες για ανεύρεση στα ΓΑΚ, στο ΥΠΕΞ, στη Βουλή των Ελλήνων, στο Εφετείο, στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου.

Επαγωγικά διαπιστώνεται ότι το ΕΕΓΕΠ, προέβη σε μια διεξοδική έρευνα για τα εγκλήματα πολέμου με όλες τις δυσκολίες, οι οποίες επισημαίνονται και στη γερμανική δικογραφία, δεδομένου ότι υπήρξαν ραγδαίες αλλαγές και μετακινήσεις στρατευμάτων κατοχής, πριν την απελευθέρωση, με πλημμελείς συμπληρώσεις ημερολογίων και εσκεμμένες αποκρύψεις κινήσεων. Επιπρόσθετα, υπήρξε και μεγάλος βαθμός δυσκολίας, στον εντοπισμό εγκληματιών πολέμου, λόγω μη σωστής απόδοσης των ονομάτων των κατηγορουμένων στη γερμανική γλώσσα.

Ωστόσο, μετά από λεπτομερή έρευνα σε ελληνικές και γερμανικές αρχειακές πηγές, εντοπίσθηκε η κίνηση γερμανικών τμημάτων το 1ο δεκαήμερο του Οκτωβρίου του 1944 στην περιοχή των Μεσογείων. Συγκεκριμένα στρατιωτικά τμήματα διακινήθηκαν στο διάστημα από 7 έως και 10 Οκτωβρίου 1944, όπως αναφέρεται σε σήματα Μυστικών Υπηρεσιών Πληροφοριών της Κατοχής του αρχείου της Διεύθυνσης Ιστορίας Στρατού²⁰.

Οι πληροφορίες για κινήσεις, βρέθηκαν και σε έγγραφα της Wehrmacht, που φυλάσσονται στα Ομοσπονδιακά Στρατιωτικά Αρχεία του Φράϊμπουργκ (Militärarchiv Freiburg). Διασταυρώθηκαν και επιβεβαιώθηκαν οι πληροφορίες που αναφέρονται στις μαρτυρικές καταθέσεις, οι οποίες διασώθηκαν εντός της γερμανικής δικογραφίας. Η έρευνα έφερε στο φως τις μονάδες των νεκρών Γερμανών, την έδρα τους στη Φιλοθέη αλλά και την υπεύθυνη διοίκηση των γερμανικών δυνάμεων οπισθοφυλακής του τομέα ανατολικής Αττικής (Alarm Regiment), η οποία προφανώς έστειλε τον γερμανικό λόχο ξημερώματα της 9ης Οκτωβρίου του 1944 στο Κορωπί για αντίποινα και διέπραξε τα εγκλήματα²¹.

20. Αρχεία ΓΕΣ/ΔΙΣ, Φ. ΠΥ121/8Γ2/Θ, Μ.Ο. «ΑΠΟΛΛΩΝ», Αρχείο Μοάτσου, «Σήματα προς Συμμαχικό Στρατηγείο περί κινήσεως γερμανικών στρατευμάτων περιοχή Αττικής», Οκτώβριος 1944.

21. Βλέπε Αρχεία KEINE Ακαδημίας Αθηνών, NARA, [German Seized Records-G.S.R.], T.311/Roll 186, Army Group E, War Diary «Kriegstagebuch», Balkans & Greece 1944, λήψη 000727. Η

Μετά από 76 χρόνια, γίνεται αντιληπτή η εσκεμμένα «ασθενική» έρευνα και η σκόπιμη ολιγωρία που επέδειξε ο Γερμανός εισαγγελέας, ο οποίος, όπως φαίνεται από τα έγγραφα της γερμανικής δικογραφίας, αναζητούσε μάταια τους κατηγορούμενους τους οποίους ποτέ δεν βρήκε και δεν ασχολήθηκε ούτε με τους φονευθέντες Γερμανούς, ώστε να εντοπίσει τη μονάδα τους, αλλά το κυριότερο ούτε με τη σύνθεση και την οργάνωση των γερμανικών στρατευμάτων οπισθοφυλακής στην Απική, ακόμη και μετά από πάροδο 25 ετών από τη διάπραξη του εγκλήματος, αφού η υπόθεση έκλεισε το 1970.

Αυτή ήταν η πάγια τακτική της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για εκατοντάδες άλλες παρόμοιες υποθέσεις εγκλημάτων πολέμου ώστε να προστατεύσει τους υπηκόους της, που διώκονταν για τις πράξεις τους στη διάρκεια του πολέμου.

Επίλογος

Μέχρι πρότινος το κάψιμο του Κορωπίου από τους Γερμανούς, εθεωρείτο ένα θέμα, που αφορούσε την τοπική κοινωνία και μόνο, με περιορισμένο αριθμό πονημάτων από τοπικούς ερευνητές.

Η επίμονη και συστηματική έρευνα της Ομάδας Ιστορικής Έρευνας (ΟΙΕ) του Κορωπίου έφερε στην επιφάνεια πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές, όπως:

- Εκδόσεις, έντυπα και έγγραφες μαρτυρίες αντιστασιακών οργανώσεων που εντοπίστηκαν σε ελληνικά και ξένα αρχεία.
- Υπηρεσιακές αναφορές και εκθέσεις.
- Την ελληνική και τη γερμανική δικογραφία.
- Εφημερίδες-περιοδικά και ιστοσελίδες
- Πολεμικές συντάξεις
- Μαρτυρίες επιζώντων και άλλα.

Όλα τα ανωτέρω, αποτυπώνουν πλήρως τη διάπραξη αυτού του εγκλήματος πολέμου από τις γερμανικές δυνάμεις Κατοχής στο Κορωπί την 9η Οκτωβρίου 1944 και φαίνονται στον συνημμένο Πίνακα που ακολουθεί.

Η έρευνα συνεχίζεται για την πλήρη αποκάλυψη των αληθινών γεγονότων και την ανεύρεση των εγκληματιών πολέμου.

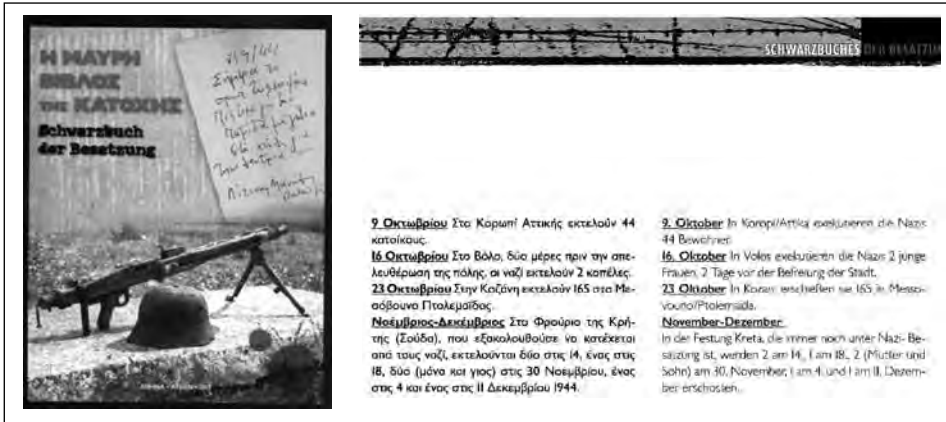
831 Μοίρα επάκτιου ΠΒ (ΗΚΑΑ, Heeres Küsten Artillerie Abteilung), η οποία διέθετε πυροβολαρχίες στην Άνδρο, στο Λαύριο και στη Χίο, ταυτοποιήθηκε με την ονομασία «Stützpunkt 6».

Περίληψη

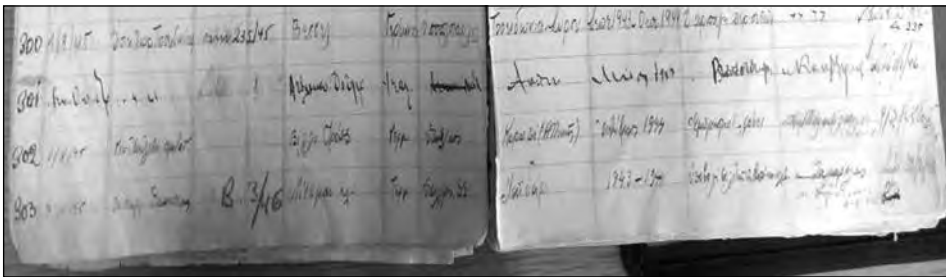
Η Ομάδα Ιστορικής Έρευνας (ΟΙΕ) Κορωπίου, συγκροτήθηκε το 2016, με σκοπό την έρευνα ιστορικών αρχείων και αξιόπιστων πηγών, προς αναζήτηση πληροφοριακών στοιχείων για τις συνθήκες υπό τις οποίες τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής προέβησαν στην καταστροφή του Κορωπίου στις 9 Οκτωβρίου 1944. Η έρευνα αποκάλυψε στοιχεία, άγνωστα μέχρι σήμερα, στα οποία περιλαμβάνονται δύο δικογραφίες: Η ελληνική δικογραφία περί γερμανικών εγκλημάτων πολέμου στο Κορωπί, την οποία διεκπεραίωσε το Ελληνικό Εθνικό Γραφείο Εγκλημάτων Πολέμου και την παρέδωσε στις γερμανικές δικαστικές αρχές με το αίτημα διώξεως των Γερμανών εγκληματιών πολέμου. Η αντίστοιχη γερμανική δικογραφία, η οποία διενεργήθηκε από τη γερμανική Εισαγγελία, για τη δίωξη των κατηγορουμένων. Στην ανακοίνωση αυτή επιχειρείται μία σύντομη παρουσίαση των παραπάνω δικογραφιών και τα συμπεράσματα που προκύπτουν εξ αυτών.

Summary

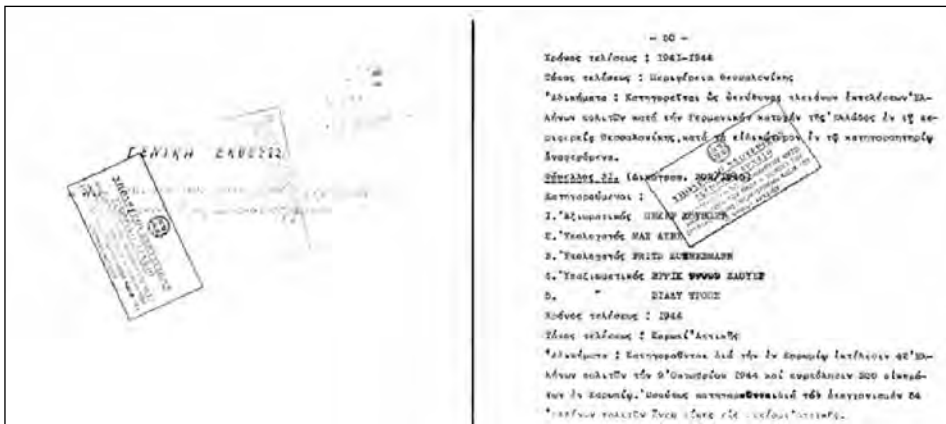
The Historical Research Group of Koropi, was set up in 2016 in order to study historical records and reliable sources and find information on the conditions under which the German occupation troops destroyed Koropi on 9 October 1944. The investigation uncovered evidence, unidentified to date, including two case files: The Greek case file on German war crimes in Koropi, handled by the Greek National War Crimes Bureau and handed over to the German judicial authorities at the request of the prosecution of German war criminals. The corresponding German case file, conducted by the German Public Prosecutor, to prosecute the accused. This announcement attempts to give a brief presentation of the above cases and their conclusions.

Εικ. 1. Απόσπασμα του βιβλίου «Η Μαύρη Βίβλος της Κατοχής», σελ. 91.

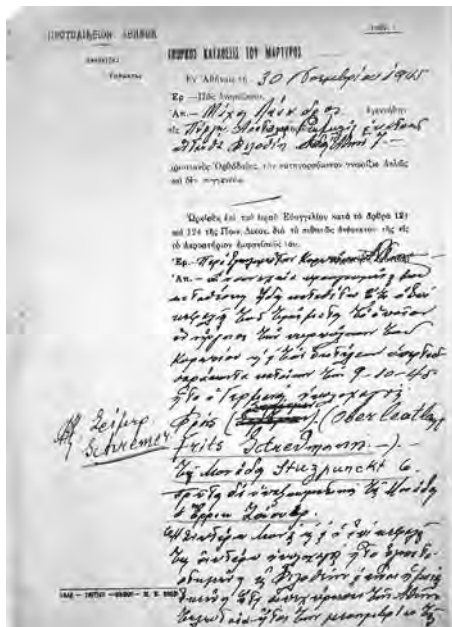
Εικ. 2. ΓΑΚ Βιβλίο Μηνύσεων. Η εγγραφή υπ' αριθμ. 302, αφορά στα εγκλήματα στο Κορωπί.

Εικ. 3. Εικόνα της Εκθέσεως Τούση με την σελίδα όπου αναφέρεται συνοπτικά στην υπόθεση Κορωπίου (Αρχεία ΥΠΕΞ).

Εικ. 4. Η πρώτη σελίδα της γερμανικής δικογραφίας (αριστερά) και το κατηγορητήριο με τα ονόματα των κατηγορουμένων (δεξιά).

Εικ. 5. Πρώτη σελίδα κατάθεσης μάρτυρα Μίχα Λεάνδρου.

**Πηγές για την Καταστροφή του Κορωπίου
από τους Γερμανούς τον Οκτώβριο του 1944**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ (σε αλφαβητική σειρά)

- Αλλαγιάννη Κ. Θ., «Ο Ιστορικός ΠΟΡΤΟ-ΡΑΦΤΗΣ. ΤΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ ΥΠΟ ΚΑΤΟΧΗΝ. 1941-1945 ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΙ», Αθήνα 1949, σελ. 106, 109.
- Ανδρικός Σπύρος, «Γλυκά Νερά-Ιστορία-Λαογραφία», Εκδόσεις Πελασγός 2009, σ. 186, 196.
- Άξελ Σωτήρης Βάλντεν, «Η Ανθρωπιστική Βοήθεια στην Κατοχική Ελλάδα. Η Σουηδική Αποστολή του Ερυθρού Σταυρού 1942-1945». Εκδόσεις Θεμέλιο 2017, σ. 233.
- Γλέζος Μανώλης, «Εθνική Αντίσταση 1940-1944», Εκδότης Στοχαστής, Αθήνα 2006.
- Δέδε Μαρία (αρχαιολόγος), «Μαίρη Γκίκα Ρομπόκου». Άρθρο στο «Οδοιπορικό Μνήμης». Νέα Σκέψη 1998, σ. 10.
- Δήμας Χρήστος, Το Κάψιμο του Κορωπίου από τους Γερμανούς- Θυμάμαι, 2017, Ανέκδοτο Πόνημα.
- Ζαλοκώστας Χρήστος, «Το χρονικό της σκλαβιάς», Εκδόσεις Εστία 2011, σ. 364.
- Ζαούσης Αλέξανδρος, «Οι δύο Όχθες 1939-1945», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1987, σ. 566 και 568.
- Θεοτοκάς Γεώργιος, «Τετράδια Ημερολογίου 1939-1953», Εκδόσεις Εστία, σ. 489.
- Ιστορικόν Αρχείο Εθνικής Αντίστασης, τεύχη 25-26, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 1960.
- Κέδρος Αντρέας, «Η ελληνική αντίσταση 1940-1944», Εκδόσεις Θεμέλιο 2004, σ. 225.
- Κόλλιας Σωτήρης, «Το Χωριό μας τα Καλύβια», Καλύβια 2000, σ. 260.
- Krabbe Henning, «Voices from Britain Broadcast History 1934-45», George Allen & Unwin LTD, London 1947, σ. 256-257.
- Κυριακίδης Γιάννης, «Εθνικοαπελευθερωτικός Αγώνας Ν. Σμύρνη-Φάληρο 1941-1945», Ν. Σμύρνη 1983.
- Κυριακίδης Γιάννης, «Εθνικοαπελευθερωτικός Αγώνας 1941-1945. Το 1/1 Τάγμα του ΕΛΑΣ της Αθήνας και το αρχείο του». Ν. Σμύρνη 1985.
- Κύρου Άδωνις, «Το Χρονικό 1941-1944. Εθνική Αντίσταση και Εθνική Μειοδοσία», Τόμος Β', Αθήνα 1982, σ. 355.
- Λεκάκης Γιώργος, «Κατεστραμμένες πόλεις και χωριά της Ελλάδος επί Κατοχής». Εκδόσεις Κάδμος 2014, σ. 311.
- Λουκάς Χρήστος, «Το Ολοκαύτωμα του Κορωπίου», Κορωπί 1998.
- Μακρής Ορέστης, «Ο ΕΛΑΣ της Αθήνας. Άνεμος ελευθερίας», Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή 1985.
- ΜΙΕΤ: «Ημερολόγιο Συμβάντων του Κεντρικού Καταστήματος της Τράπεζας Αθηνών 1943-1944». ΜΙΕΤ Αθήνα 2014, σ. 363.
- Οικονόμου Γεώργιος (υποστράτηγος), «Λόφος Λεβίδη "Κρανίου Τόπος" στο Κέντρο της Παλ-λήνης», στην εφημερίδα *Νεολόγος*, Αριθμός Φύλλου 54/16-4-2008.
- Πανελλήνια Οργάνωση Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης (ΠΟΑΕΑ), Ημερολόγιο 2011, σ. 103.
- Παπαδημητρίου Γιώργος, «Ανέκδοτη Βιογραφία», σ. 89.
- Παπανικολάου Μίμης, «Όπως τα έζησα, όπως τα είδα», Εκδόσεις Κρωπία 2001, σσ. 97-104.
- Παπανικολάου Σταύρος Κ., τ. Βασιλικός Επίτροπος του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου (Αντι-στράτηγος), «Το Κορωπί των Μεσογείων της Αττικής μετά της περιφέρειάς του», Αθήνα Δεκέμβριος 1947, σσ. 57-58.
- Πρόφης Γιάννης, «Οι Γερμανοί Ξανά Ξανάρχονται», Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1999.
- Πρόφης Γιάννης, «Κατοχή Καπνοί και Ανεμώνες», Εκδόσεις ΑΩ, Καλύβια Αττικής 2004.

- Ρομπόκου-Γκίκα Μαίρη, «Οδοιπορικό Μνήμης», Εκδόσεις Νέα Σκέψη 1998, σσ. 15-22.
- Σοφρώνης Αθανάσιος, ανάπυρος, όμυρος των Γερμανών, «Η συμφορά – κάψιμο της πόλης μας Κορωπί από τους βάρβαρους Γερμανούς την 9η-10-1944», Ανέκδοτο κείμενο που φυλάσσεται στη Βιβλιοθήκη του Δήμου Κορωπίας.
- «Στ' Άρματα! Στ' Άρματα - Χρονικό της Εθνικής Αντίστασης 1940-1945», ΠΛΕ 1967, σ. 449 και 554.
- Στεργιώτη Τούλα, «Το Κορωπί Κάποτε-Λαογραφικές Αναμνήσεις», 2000, σ. 218.
- Stefan Yada-Mc Neal, «Places of shame German and Bulgarian war crimes in Greece 1941-1945», Rarerback 14, 2008, σ. 206.
- Τσίρτσης Κωνσταντίνος, «Ηρώων πεσόντων σκλαβωμένης Ελλάδος 1940-1945». Τόμος πρώτος, τεύχος πρώτον. Έκδοση αριθμ. εγκρίσεως 16366/1946, σ. 31, 33, 38.
- Χανδρινός Ιάσων, «Το Τιμωρό Χέρι του Λαού. Η Δράση του ΕΛΑΣ και της ΟΠΛΑ στην Κατεχόμενη Αθήνα 1942-1944», Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 2012, σ. 165.
- Χατζή-Λέκκα Βασιλική, φιλόλογος, «Το Κάψιμο του Κορωπίου από τους Γερμανούς στις 9 Οκτωβρίου 1944», στο περιοδικό «Επιθεώρηση 1996».
- Χατζησιδέρης Δημήτρης, «Η Διήγησης της Περιπέτειάς μου στο Κάψιμο του Χωρίου μου» (Χειρόγραφο ανέκδοτο πόνημα), Κορωπί 2016.
- Χατζησωτηρίου Γεώργιος Δ., «Λιοπесиώτικα και Παιανικά Νεότερα 1382-1975», Εκδόσεις Συμβολή, Παιανία 1995, σ. 225.
- Χατζησωτηρίου Γεώργιος, «Ιστορίες από τα Χωριά των Μεσογείων», Πνευματικό Κέντρο Δήμου Καλυβίων 2000, σ. 135.
- ΚΕ/ΚΚΕ: «Έπεσαν για τη Ζωή». Τόμος 5ος Έκδοση Κεντρικής Επιτροπής ΚΚΕ, Αθήνα 2004, σ. 244.

ΑΡΧΕΙΑ (δημοσιευμένα ή αδημοσίευτα)

- ΓΕΣ/ΔΙΣ, Φ 918/Δ/11Γ, Αστυνομικό Τμήμα Κορωπίου σήμα αριθμ. 4/12/11 από 9/1/1946.
- ΓΕΣ/ΔΙΣ, Η Απελευθέρωση της Ελλάδος και τα μετά ταύτην γεγονότα (ΙΟΥΛ44-ΔΕΚ45), Αθήνα 1973.
- The National Archives (TNA) / F.O. 371 / 43696 / R 19147, Απόρρητο, Οκτώβριος 1944.
- Σπηλιωτοπούλου Μαρία και Παπαστράτης Προκόπης, «Χρονολόγιο Γεγονότων 1940-44» από τα έγγραφα του Βρετανικού Υπουργείου των Εξωτερικών Foreign Office 371, Τόμος Β', Ακαδημία Αθηνών 2004, σ. 664.

ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Αρχεία Κρατιδίου του Μονάχου, Γερμανική δικογραφία για τους φόνους και πυρπολήσεις οικιών στο Κορωπί την 9 Οκτωβρίου 1944 (Staatsarchiv München Staatsanwaltschaften 22500/Handakten zu der Strafsache Js 8-12/68).
- Γενικά Αρχεία του Κράτους, Βιβλίο Μηνύσεων Εγκλημάτων Πολέμου (α/α 302).
- Ιστορικό και Διπλωματικό Αρχείο του ΥΠΕΞ: Έκθεση τ. Αντιεισαγγελέως Αρείου Πάγου: «Περί παραδόσεως φακέλλων αφορώντων Γερμανούς εγκληματίας πολέμου». Βόννη 1956. Φάκελος 1956/ΚΥ/Φ33/3/2.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ ΜΕ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΚΟΡΩΠΙ

Γλέζος Μανώλης, Μαύρη βίβλος της Κατοχής, Έκδοση Γ΄ 2012, σ. 91.

Δοξιάδης Κωνσταντίνος Α., «Αι Θυσίαι της Ελλάδος στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο», Αθήνα 1946 (περιλαμβάνει χάρτη πυρποληθέντων πόλεων και χωριών).

Καραδήμας Δημήτριος Χρ. (επιμέλεια), «Καταστροφείσαι πόλεις και χωριά συνεπεία του πολέμου 1940-1945. Έκθεσις των Καθηγητών Πανεπιστημίων Αθηνών-Θεσσαλονίκης» Υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας/Διεύθυνση Συντονισμού, Αθήνα 1946, σ. 9.

ΤΥΠΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Εφημερίδα *Ελευθερία*, 10 Οκτωβρίου 1944.

Εφημερίδα *Ελληνικό Αίμα*, 10 Οκτωβρίου 1944.

Εφημερίδα *Καθημερινά Νέα*: «Νέα Γερμανική θηριωδία εις Χωρίον των Μεσογείων», 10 Οκτωβρίου 1944.

Εφημερίδα *Καθημερινά Νέα*: «Ο Υπουργός της Πρόνοιας εις Κορωπί»

Περιοδική Έκδοση, *Ιστορία για σας*, έτος έκδοσης 1971, τίτλος άρθρου: «Η Ελλάς Ελεύθερη».

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

Μένιος Χαραλαμπίδης: «Η Απελευθέρωση της Αθήνας». Ιστότοπος: [Freeathens 44.org/](http://Freeathens44.org/)

Δημήτρης Μακρής: «Η Γερμανική Κατοχή και η Αντίσταση στη Ραφήνα (φωτογραφικό αφιέρωμα)». Ιστότοπος: <http://www.i.rafina.gr/>

Alfanita-Ελένη Νικολαΐδου: «Τα ναζιστικά γερμανικά εγκλήματα στον ελληνικό λαό την περίοδο της κατοχής»/τελευταία επίσκεψη 15-10-2017.

ΆΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Κρωπίας 2012-2019.

Δίπλωμα Απονομής Πολεμικής Σύνταξης (1945) Α.

Αποδείξεις πληρωμής: «Ενώσεως Θυμάτων Πολέμου 1940-41».

Υπόμνημα Πυροπαθών Κατοίκων Κορωπίου (Αρχείο ΥΠΕΞ).

Σημείωση:

Όλες οι παραπάνω πηγές αναφέρονται στο κάψιμο του Κορωπίου από τους Γερμανούς την 9-10-1944. Στη βιβλιογραφία των τοπικών ερευνητών υπάρχουν επιπρόσθετα και τέσσερα βιβλία, που σε αντίθεση, υποστηρίζουν ότι το Κορωπί δεν το έκαψαν οι Γερμανοί, αλλά «γερμανοντυμένοι» Έλληνες. Οι εκδόσεις αυτές είναι:

Θωμάς Πρόφης, «*Μέρες του 1940-44 στο Κορωπί*». Εκδόσεις Κεκρωπία, Κορωπί 2003.

Θωμάς Πρόφης, «*Η Τραγωδία του Κορωπίου (8-9 Οκτ. 1944), οι Μύθοι, οι Πλαστογράφοι και η Αλήθεια*». Κορωπί 2006.

Θωμάς Πρόφης (επιμέλεια), «*Κατοχή και Αντίσταση στα Μεσόγεια και την Λαυρεωτική*», Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας 8 Οκτωβρίου 2016.

Λυμπεράτος Μ.Π. - Πρόφης Θ.Σ., «*Ο ΕΝΟΠΛΙΟΣ ΔΟΣΙΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η “ΑΝΑΙΜΑΚΤΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ”*». Τα γεγονότα του Κορωπίου 9/10/1944», Εκδόσεις Ταξιδευτής, Αθήνα 2019.